

ה"ת 33585/01/22 - דלק ניראן בע"מ, נידאל שוויקי נגד מדינת ישראל

בית משפט השלום בירושלים

ה"ת 33585-01-22 דלק ניראן בע"מ ואח' נ' מדינת ישראל
תיק חיצוני:

בפני מבקשים	כבוד השופט ציון סהראי
נגד משיבה	
	1. דלק ניראן בע"מ
	2. נידאל שוויקי באמצעות עורכי הדין ניר ישראל וסימון חדאד
	מדינת ישראל באמצעות עורכי הדין עזריאל זית ונורית ניסני

החלטה

בפני עתירת המבקשים לתשלום פיצוי בסך 134,731 ₪, וזאת בהתאם להוראות סעיף 41 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש)[נוסח חדש], תשכ"ט - 1969 (להלן: "הפקודה").

בתמצית, המבקשים עותרים לפיצוי כאמור, שכן לטענתם המשיבה השמידה נזל מסוג "ווייט ספיריט" בכמות של 38,005 ליטר (להלן: "הנוזל" או "התפוס"), וזאת שלא כדין לאחר שנתפס על ידה במסגרת חקירה פלילית. שוויו של הנוזל הינו 134,731 ₪ והשמדתו שלא כדין, כטענת המבקשים, מצדיקה חיוב המדינה בניזקין בסכום האמור.

המשיבה טענה, כי פעלה כדין עת השמידה את הנוזל (בהתאם לצו שיפוטי), ועל כן אין היא חבה בתשלום פיצוי כלשהו. לחילופין טענה, כי יש לפצות את המבקשים בסכום שלא יעלה על 95,391 ₪, שכן זהו שוויו של הנוזל שהושמד.

העובדות בתמצית:

1. מהמבקשים נתפס רכוש מכוח צווים שנחתמו על ידי בית המשפט במעמד צד אחד, בהם הנוזל. החשד, שעל בסיסו נחתמו הצווים ונתפס הרכוש, קשור בעבירות של ניהול עסק ללא רישיון בניגוד להוראות חוק רישוי עסקים, תשכ"ח - 1968 ושל שימוש פחזני באש או בחומר דליק בניגוד להוראות סעיף 338(א)(3) לחוק העונשין, התשל"ז - 1977.

2. ביום 6.2.22 הגיעו הצדדים להסכמה ולפיה תוקף הצווים יוארך ב - 6 חודשים מיום 19.12.21 (מועד תפיסת הרכוש). עוד הוסכם, כי ככל ובחלוף 6 חודשים ולא יוגש כתב אישום כנגדם, ישוחרר הרכוש.

3. ביום 30.6.22, משלא הוגשה בקשה להארכת תוקף החזקת הרכוש, ולא הוגש כתב אישום כנגדם, הגישו המבקשים בקשה להשבת הרכוש.
4. המשיבה הגישה בקשה להארכת מועד להגשת כתב אישום, ובתוך כך ביקשה להאריך את תוקף ההחזקה ברכוש.
5. ביום 18.8.22 נדחתה בקשת המשיבה להאריך את תוקף החזקת הרכוש, ובית המשפט (כבוד השופט א' פרסקו) הורה לה להשיב למבקשים את הרכוש שנתפס מהם.
6. לאחר שהמשיבה החזירה למבקשים את הרכוש שנתפס הגישו המבקשים הודעת עדכון לבית המשפט בה נטען, כי הרכוש שהושב הינו בהיקף נמוך משמעותית מזה שנתפס.
7. במענה לכך טענה המשיבה, כי בתוך הרכוש שנתפס (כלי רכב ודלק תקני, שבינתיים הוחזרו - לצד דלק מהול שהושמד) היה גם הנוזל והוא הושמד על ידה. לטענתה, הצו מכוחו נתפס הרכוש (בתוכו גם הנוזל) התיר לה להשמיד כל חומר שאינו תקין לתחבורה (צו בית משפט מספר 12801-12-21). מאחר והנוזל איננו תקין לתחבורה, הוא הושמד. טענה זו הועלתה בתגובות שהוגשו על ידי המשיבה לבית המשפט בתאריכים 23.1.23 ו- 21.2.23.
8. ביום 22.3.23 התקיים דיון בבקשת המבקשים, ולאחריו הגישו הצדדים טיעוניהם בכתב וצירפו נספחים.

טיעוני הצדדים:

9. המבקשים טענו כי הנוזל הושמד שלא כדין, שכן הצו מכוחו הושמד לא התיר השמדתו.
10. בנוסף, טענו כי המשיבה פעלה בניגוד להסכמות הצדדים כפי שהוצגו בדיון שהתקיים ביום 6.2.22 שם הוסכם, כי ככל ולא יוגש כתב אישום תוך 6 חודשים מיום תפיסת הרכוש יוחזרו מלוא התפוסים או שווי התפוסים, ואף בניגוד להחלטת בית המשפט מיום 18.8.22, שהורה על השבת התפוסים.
11. עוד טענו, כי ערכו הכספי של הנוזל הינו 134,731 ₪, שכן זוהי עלות רכישתו בהתאם לחשבונית מס שהוגשה כראיה.
12. המשיבה טענה כי הנוזל הושמד כדין. לתמיכה בטענה זו הפנתה המשיבה לצו שניתן בתיק 12801-12-21, וטענה כי הצו התיר השמדת הנוזל. בדיון שהתקיים ביום 22.3.23 הפנתה המשיבה לצו נוסף שמספרו 31248-12-21. לטענתה, אף צו זה התיר השמדת הנוזל.
13. עוד טענה, כי הנוזל מוגדר כתחליף דלק כהגדרתו בצו הבלו על הדלק (הטלת בלו), תשס"ד - 2004 (להלן:

"הצו" והוא משמש, בין היתר, למהילת דלקים. נוסף על כך טענה, כי מדובר בחומר מסוכן, שהוחזק שלא כדין על ידי המבקשים, והכל במסגרת עסק המנוהל ללא רישיון ובניגוד לחוק רישוי עסקים.

14. לחילופין טענה, כי אין מקום לפצות את המבקשים בסכום של 134,731 ₪ אלא בסכום של 95,392 ₪ בלבד, וזאת בהתבסס על חוות דעת שמאי באשר לשווי הנוזל שהושמד.

המסגרת המשפטית:

15. סעיף 41 לפקודה קובע:

נמכר החפץ שהוחלט למסרו כאמור בסעיף 40, יבואו דמי מכרו במקומו; אבד החפץ - רשאי בית המשפט, אם שוכנע שהיתה פשיעה או רשלנות בשמירתו, לחייב את אוצר המדינה בניזקין בסכום שיקבע.

16. אמנם, סעיף 41 לפקודה נוקט לשון "אבד החפץ" כתנאי לחיוב אוצר המדינה בניזקין (אם הייתה פשיעה או רשלנות בשמירתו), אולם יחד עם זאת, מאחר שהצדדים לא חלקו על סמכותו של בית המשפט לדון בבקשת המבקשים במסגרת סעיף 41 לפקודה, ואף הסכימו לקיים דיון בבקשה בפניי מכוח הוראות סעיף זה, ובהתחשב בכך שהשמדתו של הנוזל, בנסיבות שבפני, איננה שונה מבחינה מהותית, מאבדן החפץ, נראה כי יש מקום לדון בבקשה במסגרת סעיף 41 לפקודה.

17. בעניין זה מצאתי לציין, כי הכרעה בבקשה שבפניי איננה מצריכה בירור עובדתי מקיף, שכן הצדדים אינם חלוקים על כמות הנוזל שנתפס (38,005 ליטר), סוגו (חומר מסוג ווייט ספיריט) והעובדה שהמשיבה פעלה להשמידו מכוח צו בית משפט.

המחלוקת שנתגלעה בין הצדדים נוגעת לשאלה האם הצו מכוחו הושמד התפוס התיר לה לעשות כן אם לא. ככל שהתשובה לשאלה חיובית, שאז המבקשים אינם זכאים לתשלום בגין הנזק שנגרם להם, וככל שהתשובה שלילית, שאז יש מקום להיעתר לבקשה. מחלוקת נוספת שנתגלעה בין הצדדים נוגעת לערכו של התפוס שהושמד, אולם נראה, כי נוכח היקפה הזניח, אין במחלוקת זו כדי למנוע קיום הדיון במסגרת הדיונית בה קיים (מדובר בפער של פחות מ - 3,000 ₪ כפי שיפורט בחלק הרלוונטי לכך בהחלטה).

18. דומה, אם כן, כי הכרעה בסוגיות אלה מתאימה למסגרת הדיונית נשוא ההליך שבפניי, כפי שאף הסכימו הצדדים.

דיון והכרעה:

19. לאחר ששמעתי את הצדדים וקראתי את כתבי הטענות על נספחיהם, ולאחר שעיינתי בתיק החקירה הגעתי לכלל

מסקנה כי דין הבקשה להתקבל. יחד עם זאת, מצאתי כי שווי התפוס שונה מזה שנטען על ידי המבקשים, והוא עומד על 98,423 ₪ (לא כולל מע"מ) כפי שיפורט בהמשך החלטה זו.

20. כאמור לעיל, השאלה אותה הציגו הצדדים לפתחו של בית המשפט היא האם הצו, מכוחו פעלה המשיבה להשמיד את התפוס, התיר לה לעשות כן, אם לאו. לשיטתי, התשובה לכך היא בשלילה. אנמק.

21. הצו שמספרו 12801-12-21, אליו הפנתה המשיבה, מחולק לשניים: בקשה והחלטה.

נוסח הבקשה הינו כדלקמן:

"בנוגע לנוזל הדלק שייתפס ורק לאחר שיתקבלו תוצאות דגימתו (דגימה של דלק לא תקין לשימוש כלי רכב תישמר עד סוף ההליך): במידה ואינו תקין לשימוש יושמד ובמידה ותקין לשימוש כלי רכב או כל שימוש אחר יימכר (שכן לא ניתן לשומרו באיחסון נוכח בלאי ומסוכנות החומר) ופדיון תמורתו יועבר למדינה. ככל שהדלק תקין לשימוש כלי רכב יישמר פדיונו בחשבות משטרת ישראל. המשטרה מתחייבת להשיב לנאשם את תמורת המכירה לו יזוכה הנאשם."

22. נוסח ההחלטה הינו כדלקמן:

**"היום הופיע בפני רס"ר עוז ממוקה, ולאחר שהוזהר כחוק והבין את האזהרה ואימת את תוכן הבקשה ובהסתמך על חומר שמוצג לי אני מחליט כדלקמן:
להיעתר לבקשה מהטעמים הבאים:
חשד להפעלת תחנת דלק ללא רישיון.
אני מתיר למשטרת ישראל לערוך חיפוש אצל:
פרטי המקום:
נ.צ. 221179/640779
פרטי המחזיק: נדאל שווקי ת.ז. 026143776
ולתפוס את החפצים הבאים: כל מסמך או חפץ הדרושים לחקירה, לרבות מחשב, מחשב מוסדי, דבר המגלם חומר מחשב וחומר מחשב של מוסד הנמצא במקום.
רכוש בשווי היקף עבירה לחילוט עתידי:
לרבות תפיסת רכב מ.ר. XX, ו/או כל רכב נוסף אשר נמצא בשימוש ו/או בשליטתו של נשוא הצו, במקום בו הרכב ימצא. ולרבות (יש לפרט את הרכוש המיועד לתפיסה הידוע לנו)."**

23. ראשית, נוסח החלטת בית המשפט כפי שהובא לעיל איננו כולל כל סמכות להשמיד את הנוזל, ועניין זה נעדר ממנה כליל. עיון בהחלטה מלמד, כי בית המשפט התיר למשיבה לתפוס רק את החפצים שפורטו לעיל. נראה, אם כן, כי ההחלטה עצמה איננה מאפשרת השמדת הנוזל. לטעמי, די בכך כדי לדחות את טענות המשיבה ולקבל את

הבקשה.

24. שנית, אף אם ניתן, ולו בדוחק, להתייחס לנוסח הבקשה כחלק בלתי נפרד מההחלטה, בשים לב לכך שבית המשפט החליט "**להיעתר לבקשה מהטעמים הבאים**" - כלומר ניתן לפרש את ההחלטה להיעתר לבקשה כך שהיא מקפלת בתוכה אף את נוסח הבקשה - אין בכך כדי לתמוך בעמדת המשיבה. אסביר.

25. בבקשה (שלצורך העניין אתייחס אליה כאילו הייתה חלק מההחלטה) נכתב כך:

"בנוגע לנוזל הדלק שייתפס ורק לאחר שיתקבלו תוצאות דגימתו (דגימה של דלק לא תקין לשימוש כלי רכב תישמר עד סוף ההליך): במידה ואינו תקין לשימוש יושמד ובמידה ותקין לשימוש כלי רכב או כל שימוש אחר יימכר (שכן לא ניתן לשומרו באיחסון נוכח בלאי ומסוכנות החומר) ופדין תמורתו יועבר למדינה. ככל שהדלק תקין לשימוש כלי רכב יישמר פדיונו בחשבות משטרת ישראל. המשטרה מתחייבת להשיב לנאשם את תמורת המכירה לו יזוכה הנאשם."

כלומר, על מנת שניתן יהיה להשמיד את הנוזל (כפי שעשתה המשיבה) מכוח האמור לעיל על הנוזל לעמוד בתנאים הבאים:

א. עליו להיות "נוזל דלק", שכן ההנחיות בבקשה מתייחסות ל"**נוזל הדלק שייתפס**"

ב. עליו להיחשב כ- "אינו תקין לשימוש"

מנגד, נקבע כי במידה ותקין לשימוש כלי רכב **או כל שימוש אחד** יימכר ופדין תמורתו יועבר למדינה.

26. עיון בחוות דעת מומחה שהגישה המשיבה מלמד, כי הנוזל שהושמד איננו מהווה נוזל דלק, ולא מדובר בנוזל שאינו תקין לשימוש. על פי חוות הדעת מדובר ב"**נוזל אורגני המשמש בין היתר כמדלל צבע או לכה- כחומר ניקוי תעשייתי או ביתי וכן כמסיר שומנים**".

כמו כן, מתכתובת מייל שצירפה המשיבה לבקשה שהגישה ביום 1.5.23 עולה, כי אכן הנוזל שהושמד משמש לשימושים האמורים לעיל ואף לשימושים לגיטימיים נוספים.

הנה כי כן, המסמכים שצירפה המשיבה מלמדים, כי הנוזל שהושמד איננו מהווה נוזל דלק והוא **נוזל "תקין לכל שימוש אחר"** שאיננו לכלי רכב (וזוה העיקר), ומכאן שעל פי הקבוע בצו היה על המשיבה למכרו ולא להשמידו. אף אם היה מדובר ב"נוזל דלק" (בשים לב לטענת המשיבה ולפיה החומר מהווה "תחליף דלק" כהגדרתו בצו - וקשה לקבל טענה זו לאור חוות הדעת שהגישה המשיבה), הרי שמאחר והוא תקין לכל שימוש אחר, לא הייתה בידי המשיבה הרשאה לפעול להשמדתו.

27. אף אם מדובר בנוזל שעלול לשמש למהילת דלק, כפי שטענה המשיבה, נוסח הצו איננו מאפשר השמדתו. בנסיבות אלה, פוטנציאל השימוש של הנוזל שהושמד איננו רלוונטי, שכן לנוזל שהושמד שימושים לגיטימיים רבים, כפי שעולה מחוות הדעת שהגישה המשיבה וכן מתכתובת מייל שצירפה לטיעוניה.

מדובר בעמדה בעייתית, המשמשת מעין מנגנון ענישה טרם משפט. השמדת הנוזל חורצת את דינם של המבקשים טרם משפט, שכן היא נעשית על בסיס ההנחה כי הנוזל היה משמש בעתיד למהילת דלקים (דבר שלא קרה בפועל ביחס לתפוס). מאחר ומדובר בנוזל תקין לשימושים אחרים, לא ניתן היה להשמידו.

28. כאמור, הצו מכוחו טענה המשיבה כי פעלה להשמיד את הנוזל הינו הצו שמספרו 12801-12-21. יחד עם זאת, בדיון שנערך ביום 22.3.23 הפנתה המשיבה לצו נוסף שמספרו 31248-12-21, שנוסחו מעט שונה (להלן: "הצו הנוסף"). בדומה לצו הראשון, הצו הנוסף מורכב אף הוא מבקשה והחלטה, כאשר בחלק של הבקשה נכתב כך:

"בנוגע לנוזל הדלק שיתפס ורק לאחר שיתקבלו תוצאות דגימתו (דגימה של דלק לא תקין לשימוש כלי רכב תישמר עד סוף ההליך): במידה ואינו תקין לשימוש יושמד ובמידה ותקין לשימוש כלי רכב או כל שימוש אחר יימכר (שכן לא ניתן לשומרו באיחסון נוכח בלאי ומסוכנות החומר) ופדיון תמורתו יועבר למדינה. ככל שהדלק תקין לשימוש כלי רכב יישמר פדיונו בחשבות משטרת ישראל. המשטרה מתחייבת להשיב לנאשם את תמורת המכירה לו יזוכה הנאשם. או כל חומר הנחזה כדלק או חומר שזהותו אינה ידועה ועלול להוות חומר המשמש למהילת דלק מקום החיפוש הוא בתחנת הדלק באזור תעשייה עטרות ב.נ.צ 221179/640779"

החלק האחרון בציטוט המובא, אשר מודגש בקו תחתון, הינו התוספת ביחס לצו הראשון. יתר הציטוט זהה בין שני הצווים.

29. מדובר בתוספת של משפט ללא קישור תחבירי כלשהו למשפט שקדם לו, והקשרו אינו ברור. לא נכתב בו כי המשיבה רשאית להשמיד רכוש העונה להגדרה כפי הנוסח האמור לעיל.

30. בעניין זה מצאתי לציין, כי הצורך בצו הנוסף נולד, ככל הנראה, כדי לאפשר למשטרת ישראל להסתייע בכל גורם אחר לביצועו, כפי שהוסף בכתב ידו של כב' השופט א' לנג שחתם על הצו. מדובר בצו שהוצא כשבוע לאחר הצו הראשון.

31. לטעמי, מאחר ומדובר בנוזל אשר לו שימושים לגיטימיים רבים, מן הראוי היה למכרו ולשמור את תמורת המכירה בחשבון המשטרה. כך, ככל והיה ניתן צו חילוט ביחס לתפוס (בסוף ההליך), יכולה הייתה המשיבה להשיג את תכליות החילוט ולחלט את תמורת המכירה לקופת המדינה. לחילופין, ככל ולא ניתן צו חילוט (כפי שקרה בפועל בעניינם של המבקשים), היו האחרונים מקבלים חזרה את רכושם כפי שעשתה המשיבה בפועל ביחס לדלק תקני אותו תפסה מאת המבקשים במהלך החיפוש, ואף השיבה למבקשים את ערכו של הדלק התקני שנתפס בסכום של כ - 200,000 ₪.

32. כשם שפעלה המשיבה למכירת הדלק התקני שנתפס במסגרת אותו חיפוש, והעבירה את תמורת המכירה למבקשים לאחר שפג תוקף הצו, כך היה עליה למכור את הנוזל.

33. קניינו של אדם מהווה זכות יסוד חוקתית, המעוגנת בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו והשמדת הנוזל מהווה פגיעה קשה בזכות הקניין האמורה. הוראות חוק היסוד מבהירות, כי פגיעה בזכות היסוד תיעשה בחוק, לתכלית ראויה ובמידה שאינה עולה על הנדרש.

אף אם סברה המשיבה, כי הנוזל שהושמד מיועד לשימוש לצורך מהילת דלק והפיכתו לבלתי תקין לשימוש, היה עליה לפנות בבקשה מתאימה לבית המשפט ולא לפעול להשמדתו, וודאי כאשר הצו מכוחו הושמד הנוזל איננו תומך בפרשנות אותה מבקשת המשיבה לתן לו.

34. בית המשפט העליון עמד לא אחת על החובה לבחור את האמצעי שפגיעתו בקניינו של אדם פחותה, תוך שמירה על תכליות התפיסה, ככל שהדברים נוגעים לתפיסת רכוש בשלב החקירה המשטרית. בכך, ביטא עמדתו ולפיה מידתיות הפגיעה בקניינו של אדם, וודאי בשלב החקירה, כאשר עומדת לאדם חזקת החפות, מהווה ערך חשוב ביותר (ראו נא לעניין זה **בש"פ 342/06 חב' לרגו עבודות עפר בע"מ נ' מדינת ישראל** וכן **בש"פ 6686/99 אליהו עובדיה נגד מדינת ישראל**).

השמדתו של רכוש בשלב החקירה, לא זו בלבד שאיננה עולה בקנה אחד עם ההלכה שנקבעה בעניין זה, ועם הוראת סעיף 8 לחוק היסוד, אלא מהווה את ההיפך הגמור.

35. נוכח האמור, הגעתי לכלל מסקנה כי השמדת הנוזל נעשתה בניגוד לצו, ועל כן יש בה כדי להקים עילה המצדיקה חיוב המדינה בניזיקין לטובת המבקשים. אבחן כעת את היקף הנזק שנגרם למבקשים.

היקף הפיצוי:

36. המבקשים צירפו חשבונית, וטענו כי הנוזל שהושמד נרכש על ידם בסכום של ₪ 134,731 (כולל מע"מ). לפיכך, טענו כי יש לחייב את המדינה בניזיקין בסכום זה.

37. המשיבה טענה, כי בהתאם לחוות דעת שמאי שהגישה שווי הנוזל, בעסקת מזומן, הנו 95,391 ₪ בלבד (לא כולל מע"מ), וזה הפיצוי לו זכאים המבקשים.

38. אין בידי לקבל את הסכום שנטען על ידי המבקשים. אסביר.

מהחשבונית שהוגשה על ידי המבקשים עולה כי המחיר לליטר הינו 2.589 ₪ (לא כולל מע"מ - כמות של 35,017 ליטר שנרכשה במחיר של 90,685 ₪). לפיכך, שווי הנוזל עומד על 2.589 ₪ (מחיר לליטר) כפול 38,005 ליטר שהם 98,423 ₪ (לא כולל מע"מ).

39. בנסיבות אלה, לא מצאתי כי קיים פער של ממש בין הסכום אותו שילמו המבקשים בפועל, 98,423 ₪, לבין הערכת השמאי מטעם המשיבה, 95,391 ₪ (פער זניח של כ - 3,000 ₪). לפיכך, אני מורה למשיבה לשלם למבקשים סך של 98,423 ₪. מאחר ויש להניח כי המבקשים קיזזו מס תשומות בגין רכישת הנוזל, אין מקום לחייב את המשיבה לשלם להם גם את רכיב המע"מ.

40. סיכומי של דבר, שוכנעתי כי מתקיימים התנאים הקבועים בסעיף 41 לפקודה המצדיקים חיוב המשיבה בנזיקין בסכום של 98,423 ₪ למבקשים, וזאת בגין השמדת הנוזל שלא כדין ובניגוד לצווים עליהם התבססה המשיבה.

41. הפיצוי ישולם לא יאוחר מיום 25.6.23.

42. זכות ערר כחוק.

43. המשיבה תתאם איסוף תיק החקירה באמצעות המזכירות.

ניתנה היום, ח' סיוון תשפ"ג, 28 מאי 2023, בהעדר הצדדים.